

Sygn. akt II UK 397/14

POSTANOWIENIE

Dnia 28 maja 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z wniosku W. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W.

o emeryturę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 28 maja 2015 r.,

na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 4 marca 2014 r., sygn. akt III AUa 2064/13,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 4 marca 2014 r. Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu oddalił apelację W. M. od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 8 lipca 2013 r., którym oddalono odwołanie ubezpieczonego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddziału w W. z dnia 18 lutego 2013 r., odmawiającej ubezpieczonemu prawa do emerytury z powodu nieudowodnienia 15 lat pracy w szczególnych warunkach. W wyrokach sądów *meriti* przyjęto, że do stażu pracy w warunkach szczególnych nie można zaliczyć pracy na stanowisku spawacza w R. w W., gdyż W. M. nie był jej pracownikiem, a praca wykonywana przez niego w tym zakładzie pracy wynikała ze stosunku członkostwa w spółdzielni, co potwierdza zgromadzony w sprawie materiał dowodowy.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wywiódł ubezpieczony, zaskarżając go w całości oraz wnosząc o jego uchylenie w całości i przekazanie sprawy właściwemu Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach procesu za instancję kasacyjną.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawie naruszenia przepisów postępowania – art. 381 k.p.c. i art. 382 k.p.c. oraz art. 227 k.p.c. i art. 236 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. przez brak rozpatrzenia i nierozstrzygnięcie wniosku dowodowego skarżącego o przesłuchanie w charakterze świadków byłych i obecnych pracowników R. w W. na okoliczność świadczenia pracy przez skarżącego jako pracownika oraz art. 5 k.p.c., art. 210 § 2¹ k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. przez brak pouczenia skarżącego przez sądy o czynnościach procesowych, w tym inicjatywie dowodowej, terminie składania dowodów i konsekwencji naruszenia przepisów o dowodach.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został uzasadniony jej oczywistą zasadnością oraz występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Skarżący wskazał, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w zakresie pierwszego zarzutu kasacyjnego, gdyż nieprzesłuchanie świadków wskazanych przez ubezpieczonego spowodowało, że sądy oparły się na materiale dowodowym zebranym tylko przez organ rentowy, a przeprowadzone zeznania mogłyby skutecznie podważyć ten materiał i wykazać, że skarżący wykonywał pracę, która powinna być kwalifikowana jako wykonywana w ramach stosunku pracy.

Skarżący podniósł ponadto istnienie istotnego zagadnienia prawnego dotyczącego określenia, czy osobie zawodowo wykonującej pracę nieskomplikowane, np. fizyczne występującej w sprawie emerytalnej bez profesjonalnego pełnomocnika, sąd ma obowiązek udzielić niezbędnych pouczeń co do czynności procesowych, w tym w zakresie inicjatywy dowodowej, terminów składania dowodów i konsekwencji naruszenia przepisów o dowodach.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżący powołał się na dwie z powyższych przesłanek, gdyż wskazał na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz fakt, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, co wymaga na wstępie uwagi o charakterze porządkującym. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się bowiem, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, LEX nr 1430990 oraz z dnia 20 marca 2014 r., I CSK 343/13, LEX nr 1523355).

W judykaturze przyjmuje się, że oczywista zasadność skargi kasacyjnej, przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że doszło do kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2013 r., III SK 19/13, LEX nr 1402642 oraz z dnia 3 grudnia 2014 r., III PK 75/14, LEX nr 1621619), a przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2007 r., III CSK 216/07, LEX nr 560577 oraz z dnia 20 marca 2014 r., I CSK 18/14, LEX nr 1522063). Skarżący jest w tym zakresie zobowiązany do sformułowania w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania odpowiednich wywodów potwierdzających tę okoliczność, a należy pamiętać, że o oczywistości naruszenia prawa możemy mówić jedynie, gdy w rozpoznawanej sprawie doszło do sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzemieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2013 r., III SK 43/12, LEX nr 1331343).

Przenosząc powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy należy stwierdzić, że z ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, iż członek rolniczej

spółdzielni produkcyjnej nie może pozostawać z tą spółdzielnią w pracowniczym stosunku zatrudnienia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 października 2009 r., I UK 115/09, LEX nr 558571; z dnia 8 grudnia 2009 r., I UK 186/09, OSNP 2011 nr 13-14, poz. 189 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 244/14, niepublikowane), a okresy zatrudnienia w takich podmiotach nie mogą być wliczane do okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2012 r., I UK 384/11, LEX nr 1212661 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2008 r., III UK 51/08, LEX nr 509023). Uwzględniając powyższe nie można stwierdzić oczywistej zasadności skargi, gdyż nieprzeprowadzenie dowodów z zeznań świadków na okoliczność charakteru wykonywanej przez skarżącego pracy nie mogło wpłynąć na wyrok zapadły w rozpoznawanej sprawie.

Skarżący powołał się ponadto na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Odnosząc się zatem do powyższej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania stwierdzić należy, że dla jej skutecznego przedstawienia konieczne byłoby sformułowanie problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Zagadnieniem prawnym jest bowiem zagadnienie, które wiąże się z określonymi przepisami prawa materialnego lub procesowego, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950, czy z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307).

Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że skarżący nie wykazał rozbieżnych ocen co do sformułowanego problemu prawnego. Nie możliwe jest

bowiem uznanie, że zagadnienie prawne budzi poważne wątpliwości, jeśli skarżący nie uzasadni tego przez wykazanie, że dotychczasowe orzecznictwo i doktryna prawa nie dają w tym zakresie wystarczającego rozwiązania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2014 r., I PK 128/14, LEX nr 1652375). Zagadnienie tak przedstawione nie spełnia zatem wymagań stawianych istotnemu zagadnieniu prawnemu, gdyż sformułowanie zagadnienia w sposób ogólny i nieprecyzyjny, a zwłaszcza ograniczenie się do samego postawienia pytania, bez odniesienia się do problemów interpretacyjnych jest niewystarczające do spełnienia powyższych wymagań (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2014 r., III SK 74/13, LEX nr 1482421). Ponadto kwestia udzielania stronie przez sąd stosownych pouczeń co do czynności procesowych w toku postępowania była już wyjaśniana w judykaturze Sądu Najwyższego na gruncie art. 5 k.p.c. Stosownie do formułowanych w orzecznictwie poglądów udzielanie stronie przez sąd pouczeń co do czynności procesowych w toku postępowania można uznać za uzasadnione w celu zapewnienia równości stron wtedy, gdy sąd stwierdzi, że strona jest nieporadna, gdy napotyka na niezależne od niej trudności lub przeszkody, które mogłyby prowadzić do niekorzystnego dla niej wyniku sprawy (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 30 kwietnia 1997 r., II UKN 79/97, OSNAPiUS 1998 nr 2, poz. 58; z dnia 13 maja 1997 r., II UKN 100/97, OSNAPiUS 1998 nr 4, poz. 133; z dnia 4 kwietnia 2014 r., I UK 363/13, LEX nr 1482341).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.